

Δοκίμιο

Ο Ντέιβιντ Ατένμπορ τονίζει ότι το ανθρώπινο αποτύπωμα στον πλανήτη έχει ξεπεράσει το πλαίσιο ασφαλείας μέσα στο οποίο κινείται η ανθρωπότητα

Ο ευάλωτος πλανήτης

Ο Ντέιβιντ Ατένμπορ καταθέτει την πολύτιμη μαρτυρία του για την εύθραυστη ισορροπία του κόσμου μας

ΤΗΣ ΑΝΝΑΣ ΛΥΔΑΚΗ

Από το 1998 ένα συνεργείο της σειράς «The Blue Planet» παρατήρησε πως οι κοραλλιογενείς υφάλι σταδιακά έχαναν τα φυσιολογικά τους χρώματα και γίνονταν λευκοί. Ίσως να φαίνονται όμορφα τα κατάλευκα στελέχη με τις διακλαδώσεις τους που μοιάζουν με μαρμάρια να γλυπτά. Στην πραγματικότητα είναι κάτι τραγικό: πρόκειται για σκελετούς πλάσμιτων που έχουν πεθάνει. Στους πολυπόδες, που σχηματίζουν τους κοραλλιογενείς υφάλους, ζουν πολύχρωμα ψάρια, μικροσκοπικά χταπόδια, θαλάσσιες ανεμώνες, αστακοί, καβούρια, διαφανείς γαρίδες και κάθε είδους πλάσματα που δεν είχες ιδέα ότι υπάρχουν. Και αυτά πεθαίνουν από την άνοδο της θερμοκρασίας των θαλασσών. Σύμφωνα με μάλιστα με ορισμένες προβλέψεις, το 90% των κοραλλιογενών υφάλων στη Γη θα καταστραφεί μέσα σε λίγα χρόνια, γράφει ο Ντέιβιντ Ατένμπορ στο βιβλίο Η ζωή στον πλανήτη μας (εκδ. Πατάκη). Επιπλέον, καθώς οι ωκεανοί γίνονται όλο και πιο όξινοι, η ζωή στις θάλασσες περιορίζεται.

Ο κορυφαίος δημιουργός ντοκιμαντέρ φυσικής ιστορίας για το BBC, έχοντας ζήσει από κοντά τις αλλαγές στα τροπικά δάση και στους ωκεανούς, τονίζει ότι το ανθρώπινο αποτύπωμα στον μικρό, απομονωμένο και ευάλωτο πλανήτη μας έχει ξεπεράσει το πλαίσιο ασφαλείας μέσα στο οποίο κινείται η ανθρωπότητα. Η αγροτική ζωή μεταμόρφωσε τη σχέση μας με τη φύση, αλλά προσδευτικά γίνανε το είδος που καταστρέφει τα οικοσυστήματα και προκαλεί την κλιματική αλλαγή και την απώλεια της βιοποικιλότητας που οδηγούν στον όλεθρο. Την επόμενη δεκαετία αναμένεται η πλήρης απουσία πάγου στον Αρκτικό Ωκεανό, γράφει ο Ατένμπορ. Το βόρειο ημισφαίριο θα μετατραπεί σε λωσιτόπο με συντριπτικές συνέπειες για την άγρια φύση, την τροφική αλυσίδα και τους κατοίκους των περιοχών αυτών, ενώ οι παγετωμένοι στο παγωμένο έδαφος γιγατόνοι άνθρακα θα απελευθερωθούν.

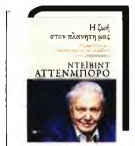
Στα τροπικά δάση ζουν περισσότερα από τα μισά χερσαία είδη του πλανήτη. Τα τεράστια κλαδιά των γιγαντιαίων δέντρων γίνονται «λεωφόροι» για όσα πλάσματα δεν μπορούν να πετάξουν και κάτω στον σκοτεινό δασικό τάπητα χιλιάδες άλλα φυτά επιβιώνουν. Και παντού μέσα σε αυτή τη βλάστηση βρίσκονται ζώα μικρά και μεγάλα. Όμως, παρότι ο Homo sapiens έχει δεσμεύσει παραπάνω από το μισό της κατοική-

σιμης επιφάνειας του πλανήτη για το είδος του, καταστρέφει τα δάση αναζητώντας περισσότερη καλλιεργήσιμη γη. Με την παρακμή του δάσους δεν παράγεται υγρασία, η οποία δημιουργεί σύννεφα βροχής, και το δάσος χάνεται με συνέπεια τα άγρια ζώα να βρίσκουν όλο και πιο δύσκολα τροφή και ταίρι για να ζευγαρώσουν.

Είναι φανερό ότι η καταστροφή των οικοσυστημάτων αποτελεί την κύρια αιτία μείωσης της βιοποικιλότητας. Μελέτες, όμως, έχουν δείξει ότι όσο αυξάνεται ο βαθμός της βιοποικιλότητας τόσο πιο αποτελεσματικά δεσμεύεται το διοξείδιο του άνθρακα, τονίζει ο συγγραφέας και προτείνει έναν νέο, βιώσιμο τρόπο ζωής που θα επαναφέρει τον κόσμο των ανθρώπων στη χαμένη ισορροπία με τη φύση και θα αποκαταστήσει την άγρια ζωή στη Γη.

Οι μαρτυρίες του Ατένμπορ από τα ταξίδια του στα τροπικά δάση και τις επισκέψεις σε χώρες μακρινές, από τις συναντήσεις του με τους γορίλλες της Νταϊν Φόσεϊ και από τις εμπειρίες του με τον Κουστό στους ωκεανούς συναρπάζουν και πείθουν τον αναγνώστη ότι όσο πιο πλούσια είναι η βιοποικιλότητα τόσο πιο ασφαλές είναι η κάθε μορφή ζωής στη Γη, συμπεριλαμβανομένου και του ανθρώπινου είδους. Πρόκειται για ένα εξαιρετικά γοητευτικό βιβλίο σε ωραία μετάφραση της Μυρτώς Καλοφωλιά, που καταδεικνύει ότι πίσω από το φαινομενικό χάος του φυσικού περιβάλλοντος όλες οι μορφές ζωής αλληλοσυνδέονται σε ένα πυκνό και πολυοικόλο δίκτυο. Ένα μικρό πλήγμα στο λάθος σημείο διαταράσσει την ισορροπία ολόκληρου του συστήματος.

Η κυρία Άννα Λυδάκη είναι καθηγήτρια στο Τμήμα Κοινωνιολογίας του Πανετίου Πανεπιστημίου.

ΝΤΕΪΒΙΝΤ ΑΤΕΝΜΠΟΡΟ Η ζωή στον πλανήτη μας. Η μαρτυρία μου και ένα όραμα για το μέλλον. Μετάφραση Μυρτώ Καλοφωλιά. Εκδόσεις Πατάκη, 2021. σελ. 336, τιμή 15,50